

V keňském národním parku Nakuru se nosorožec tuponosý (na obrázku) nikdy nevykytoval: vysazena sem byla zvířata původem z Jihoafrické republiky. Z jiných míst v Keni sem byli převezeni i nosorožci dvourozí. Před opětovným rozmachem pytláctví v Nakuru žilo sto nosorožců tuponosých a padesát dvourohých. Jen za první tři měsíce roku 2014 zastřelili pytláci osm z nich.

NOSOROŽČÍ ROHY

MARNOST NAD MARNOST

Mohutné zvíře se s překvapivou rychlostí snaží ze všech sil uniknout nebezpečí. Nemá ale sebemenší šanci. Hlučný vrtulník klesá stále níž a níž. Po chvíli se z něj ozve dávka z automatické pušky a prořízne ticho vznášející se nad řídkou savanou. Helikoptéra přistává a z kabiny obratně vyskakují dva muži v maskovacích uniformách. Spěchají k mrtvému zvířeti a úspornými zažitými pohyby mlčky odřezávají motorovou pilou jeho roh. Jakmile s prací skončí, příkrčení se rozbíhají zpět k vrtulníku chystajícím se každou chvíli se odlepit od země.

Popsaná scéna není výplodem příliš bujné fantazie hollywoodského scénáristy akčních filmů. V různě pozmeněné podobě se odehrává v Africe či Indii nejméně třikrát denně. Obětí jsou velcí lichokopytníci, kteří na Zemi žijí podstatně déle než člověk – přinejmenším 37 milionů let. Řeč je o nosorožcích (*Rhinocerotidae*), po slonech největších dnes žijících suchozemských savcích.

JEDINÝ NEPŘÍTEL – ČLOVĚK

V současnosti se na naší planetě vyskytuje šest druhů nosorožců obývajících tropické oblasti Afriky a jižní Asie včetně některých velkých ostrovů (viz tabulka na straně 11). Podle hodnocení navrženého uznávanou Mezinárodní unií ochrany přírody všechny s výjimkou nosorožce tuponosého (*Ceratotherium simum*) patří mezi organismy ve zvýšené míře čelící nebezpečí vyhubení: musíme je označit jako celosvětově ohrožené.

Nejhůře na tom je nosorožec Cottonův (*Ceratotherium cottoni*), kterého na celé planetě zbývá jen tolik, kolik je prstů na jedné ruce. Přitom ještě před padesáti lety byl poměrně běžný v Kongu a Jižním Súdánu a vyskytoval se omezeně také v Ugandě, Středoafričské republice a v jižním Čadu, přičemž se jeho početnost tehdy odhadovala na více než 2 000 jedinců. Připomeňme, že až do roku 2010 byl nosorožec Cottonův hodnocen jako severní poddruh nosorožce tuponosého. Na vědeckém popisu nosorožce Cottonova jako samostatného druhu se podílel i český zoolog Jan Robovský. Ne všichni biologové „povýšení“ nosorožce Cottonova na svébyt-

ný druh uznávají: tvrdí totiž, že rozdíly mezi severním a jižním poddruhem ve skutečnosti nejsou tak výrazné, aby zdůvodnily uvedený postup.

Intenzivní pronásledování evropskými kolonisty vedlo k tomu, že v roce 1895 zbylo na světě jen několik desítek nosorožců tuponosých, navíc soustředěných na jediném místě, v dnešním chráněném území Hluhluwe-iMfolozi v Jihoafrické republice. Pečlivé pátrání v archivech nedávno potvrdilo, že jich zůstalo přece jen o něco více, než se donedávna soudilo. Úsilí jihoafrické státní ochrany přírody a zejména místních farmářů, kteří nosorožce začali chovat na svých oplocených pozemcích, se promítlo do postupného nárůstu jeho populace. Největší soukromý chovatel nosorožců tuponosých na světě John Hume, majitel rezervace Mauricedalese, se stará skoro o 800 jedinců: stejný počet jich vystavují všechny zoologické zahrady dohromady. Jihoafrický farmář, který zbohatl jako hoteliér a majitel taxislužby, ročně odchovává 120 mláďat. Není divu, že dnes nosorožec tuponosý představuje zdaleka nejpočetnějšího zástupce celé čeledi: plných 69 % všech nosorožců v současnosti osídlujících Zemi náleží právě k tomuto druhu.

Obdobný osud jako nosorožce tuponosého potkal i třetí africký druh, nosorožce dvourohého (*Diceros bicornis*). Jen s tím rozdílem, že ještě počátkem 19. století s v africké savaně pohybovalo více než milion kusů. Na pomyslné dno si populace nosorožce

Nosorožce tuponosého zachránilo před úplným vyhubením dlouhodobé úsilí jihoafrické státní ochrany přírody a soukromých farmářů. Před prudkým vzestupem pytláctví v posledních pěti letech dosahovala jeho početnost více než 20 000 jedinců. S tímto mohutným savcem, který dosahuje hmotnosti i více než 3 tuny, se můžeme setkat i ve známé jihoafrické rezervaci Pilanesberg.

